

Gr. 15. num. 50.

1741, 15.

Q. D. B. V.

DE

POENA INDIGNATIONIS
EIVSQVE EFFECTV

PRAESIDE

ERNESTO HENRICO MYLIO D.

IN ACADEMIA LIPSIENSI

A. D. V. MAJI A. C. MDCCXLI.

H. L. Q. C.

PVBlice DISPVtABIT

IOANNES AVGVSTVS SCHEDLICH

IVR. VTR. STVD.

LITTERIS ZVNKELII.

P. 448

A. Ch. Sanchez.

POEMA INDIGNATIONIS

ELYSOE EFFECTV

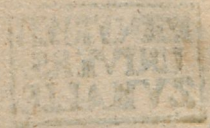
ERNESTO HENRICO MILLO D

IN ACADEMIA LIBERALI

A. D. V. M. D. C. M. D. C. C. X. L. I.

IOANNES AVGVSTVS SCHEDLICH

EDITORE BARCELLE

A. W. G. G. G.

Conspectus Dissertationis.

- §. I. *Principis clementia subditis maxime quaerenda.*
- §. II. *Hæc solet variis modis declarari.*
- §. III. *De privilegiis ad preces vel proprio modo concessis.*
- §. IV. *De pœnis iis adjici solitis.*
- §. V. *De indignatione Principis & formula eam indicante.*
- §. VI. *An otiosa illa sit?*
- §. VII. *Quid sit indignatio principis?*
- §. VIII. *De indignatione Dei.*
- §. IX. *De annunciatione illius per homines facta.*
- §. X. *Illius causa & effectus.*
- §. XI. *De indignatione Petri & Pauli.*

- §. XII. *De indignatione legislatoris humani.*
 §. XIII. *De indignatione Imperatoris & Imperii.*
 §. XIV. *Causa & effectus.*
 §. XV. *De indignatione Domini in feudo.*
 §. XVI. *Secundus effectus.*
 §. XVII. *Tertius. Differt a comminatione pœ-næ arbitrarie.*
 §. XVIII. *Quousque extendi queat?*
 §. XIX. *De effectu indignationis Imperii.*
 §. XX. *Conclusio.*

§. I.

Si qua res subditis in his terris proficua,
omniqve expetenda est studio, nulla
est profecto magis, quam Principis ra-
vor atqve clementia. Cuncta, quot-
quot in ditione sua nominare poteris, subdi-
tis concedi solita, commoda, ab huius solius
nutu ac arbitrio dependent. Ipse summus est
in regione arbiter, æstimat singulorum inge-
nia. Honores, opes, felicitatem cuiusvis me-
ritis assignat, præmia ponit virtuti & studiis,
tutissimum iis præbet portum ac receptacu-
lum, quos dignos gratia censet, nec ambien-
da iis venit siderum minorum benevolentia,
nec prensandi manus hominum superbia tur-
gidorum, nec aura popularis captanda. Feli-
cissimus ille, cui hæc obveniunt, sentiet exin-
de mirificos effectus, conspiciet alios, ipsius
patrocinium quærentes, se suaqve omnia isti

A 3

com-

committentes, videbit provolutas ad ipsius pedes iustitiam, innocentiam & virtutes, quas ab improborum fraudibus & astutia mirifice vexatas deprehendet. Et quis est, qui non illius favorem modis omnibus sibi conciliare studebit, quem vel in amicorum numero habet, vel speciminibus gratiæ pereximiis ornat, vel muneribus gravissimis præponit Princeps? Est quidem cuiusvis in Republica degentis non arbitrii, sed officii, ut, quantum quantum ille sit, totus in eo deprehendatur, quo patriæ felicitatem promovere, & Principi se gratum exhibere studeat. Proprium exinde commodum sentiet, quum, quo alii huius vestigia legere discant, quo ipse officium modis omnibus persequi eo ardentius studeat, Princeps merita ipsius æstimare, & præmiis atque privilegiis exornare non desinet.

§. II.

Plurimorum hic fons atque scaturigo deprehenditur privilegiorum, in quibus favor alicui conceditur, qui iure communi concessus non est, uti loquitur BONACINA *de LL. Diss. I. qv. 3. p. 1.* Promanare videbis varios ex ea rivulos; sive Princeps condonans crimen abolitione alicui subveniat, sive poenam, legibus

bus statutam, in mitiorem convertat, five alicui licentiam concedat, actum, alias iure humano prohibitum, impune expediendi, seu facultatem in re quadam agendi, aliis non competentem tribuat, ex sola Principis clementia contingere hæc omnia subditis deprehendes. Clarius hoc patescit, ex ipsa plurimarum, quæ tenorem privilegiorum continent, tabularum inspectione. Ibi causas, five sint generales, five speciales adductas observabis. In prioribus ratio haberi solet omnium, quibus fidem principi in primis exhibuerunt, modorum, quorum intuitu licet preces impetrantis antecesserint, speciali nunc gratia subditum amplectitur. In Privilegio IOANNIS Regis Bohemiæ civitati Budissinensi concessio, hæc conspiciuntur verba: *& sinceritatem fidei condignarum gratiarum vicissitudinibus recompensare, ut ipsi de nostre Regie Maiestatis dominio digne possint, & merito debeant gratulari.* CAROLVS IV. Imp. in literis regionis Goerlicensi exhibitis: *Das Wir haben angesehen die steten getreuen Dienste, der Uns Unsere Diener und Unt: Leute, die in dem Lande zu Goerlich gefessen seyn, allezeit unverdriesslich gethan haben, und so viel mehr thun wollen, und Wir sie gnädiglichbedencken, und haben ihnen von Unser sonderlichen Gnaden*

den .x. .x. In Privilegio WENCESLAI qvo
ornavit civitatem Budissinensem, de eligendo
Senatu ita legitur: Das Wir durch Dienste, und
getreuen Willen, als Uns die Bürger gemeinslich der
Stat zu Budisin .x. oft und dicke gethan haben, teg-
lich thun, und fürbaß thun sollen .x. Neqve minus
hoc stylo uti solent Imperatores, Principibus
imperii, eorumqve ditionibus gratiam exhi-
bentes, intuitu iurium, qvibus sibi reservatis
gloriantur, in confirmandis nempe academiis,
nundinis &c. &c. qvo etiam pertinet Privile-
gium de plane non appellando FERDINAN-
DI I. d. a. 1559. Principibus Saxoniae conces-
sum hac ratione: Da haben Wir angesehen solch
seiner Edd. gethane ziemliche Bitt, auch die vielfältige
getreue, angenehme, nützliche Dienste, die seine Edd.
.x. .x. Unsern Vorfahren am Reich, und dem Heil.
Reich in viel Wege gethan .x. .x. Interdum causa
solet adjici specialis, uti in tenore Privilegii Prin-
cipibus Saxoniae ab Imperatoribus dati, con-
spicuum est, qvod exhibet FRITSCHE. Conf.
XXXVI. n. 85. seqq. Huc pertinet SIGIS-
MVNDI Imp. confirmatio Privilegiorum Bu-
dissinensium d. a. 1434. hisce verbis: Willige
Dienste, die der vorgevant von Budisin Vordern Un-
sern Vordern Kunigen zu Boheim oft getreulich, und
köstlich gethan, und sonderlich als sie Uns tegund in
dies

Interdum remittit aliquid de dignitate, agit cum subditis, contrahit, non qua Princeps, (contrahentium enim libera debet esse facultas, subditi vero, si cum Principe rem habent, ea non gaudent, sed ipsius arbitrio sunt subiecti,) quin potius qua privatus, qua civis, qua contrahens & æqualis. b) Sed cum in finem leges sunt conscriptæ, ut inter contrahentes atque privatos determinent negotiorum ordinem. Hanc ob causam Princeps iis in rebus decisiones legum, licet a se ipso latarum, evitare haud quaquam poterit. Nimis hæc extendere est devia quærere, & in syrtis impingere, quas genuinæ tum publici tum privati iuris prudentiæ studiosus facillimo negotio præteribit. Non semper Princeps personam privatam induit, quum actus suscipiat, quos interdum aliqua ratione inter subditos expediri videmus. Principem se liberalem præbere, atque eos beneficiis & privilegiis cumulare, quæ officio suo satagunt, omnemque movent lapidem, quo salutem Principis & Reipublicæ promovere valeant, formulæ in §. antec. allatæ satis superque demonstrant. Habent privilegia, ob merita concessa, quibus inserta leges eius-

b) *l. 8. C. de summa trinit. Gros. de Fur. belli & pac. L. II. C. IV. n. XII.*

eiusmodi formulas, speciem donationis remuneratoriæ, sed male agit *Abasv. FRIISCH. Conf. XXXVI. Tom. II. n. 96. sq. & Marc. Ant. PEREGRIN. Conf. 7. n. 16. seq. Lib. III.* qui exinducunt argumentum, & revocari non posse talia privilegia autumant. Donari propter merita potest a privatis, hoc sine ratione retrahi nequit, c) ast in Principe adest facultas donandi simpliciter non solum, verum etiam lege seu privilegio alteri gratiam exhibendi. Adest hoc loco, quod in donationibus, inter privatos usitatis, locum invenire nequit. Si legis abrogandæ potestate pollet Princeps, uti res est extra dubium posita, poterit quoque privilegiorum, licet ob merita concessorum, valorem, ex arbitrio immutare; & rem omnem in statum pristinum reducere, ita, ut ipsi non obstant formulæ, rationem privilegii indicantes. Sed quorsum inquires, facient verba, quæ in plurimis Constitutionum personalium tabulis conspiciuntur? Quid iuvant formulæ: *Quis sonderlichen Gnaden, in Betrachtung seiner Dienste, aus eigener Bewegung u. & alia*, si Princeps pro lubitu beneficiis exuere valeat impetrantem? Effectum harum vocum demonstrabunt sequentia. Subditus qui onus quoddam specialiter cum in finem præstat, quo

B 2

pri-

c) *a. l. 27. l. 34. §. 1. ff. de donat.*

privilegium consequatur a Principe, paciscitur cum Principe, & quum Princeps privilegium tollere queat, a contractu vero recedere non valeat, eiusmodi privilegium revocare illi integrum non erit, quia se fundat res omnis in contractu antecedente. Si Princeps vero verbis utatur: aus besondern Gnaden, in Betrachtung x. x. tunc omnem, quæ interdum promitti, vel exhiberi solet, compensationem remisisse censetur BORCHOLT. *Conf. XXXI. P. I. p. 440.* Et nunc libere poterit is munificentia Principis frui, ita quidem, ut cogi nequeat, successu temporis, pro benevola concessione ad novi oneris præstationem. Nec dubitandum est, verbis: *proprio motu*, sive, aus eigener Bewegniß, adscribendam esse virtutem quandam, quum probe haberi debeat ratio divisionis privilegiorum, quam LINCK. *Comment. in Decret. L. V. Tit. XXXIII. §. 2.* affert, ubi ea vel ad preces, vel ex proprio Principis motu concessa audiunt. Quas forsan exceptiones reliqui regere possent adversus ea, qui prioris generis sunt, eæ vim suam pleræque perdent contra hæc allegatæ. Si non purgat plane hæc clausula privilegium a vitio sub- & obreptionis, certe tamen præsumptio tunc enascitur, principem non præcum subditi solum rationem habuisse, quin potius

potius re bene perspecta, posthabita omni persuasione, & quia ipsi sic visum fuerat æquum, voluisse, ut extet clementiæ ipsius in subdito documentum. BONACINA *de LL. Diff. l. Qv. II. P. 4. n. 23.* SVAREZ *de LL. l. 8. c. 51. n. 14. sq.* Animus nobis non est, ut iis adstipulemur, qui iurificam pene vim huic clausulæ adscribere soleant, uti GABRIEL *in Comment. conclus. l. 6. de clausul. concl. 2.* ita, ut ad non cogitata, a principe ea extendant, & nunc omnes concessionnes, quæ extant jamjam, & quarum mentio penes principem in literis preces continentibus facta non est, ipso iure sublatas, omnesque inhabilitatis, mendacii, & alios nævos reiectos esse docent. Si enim Princeps aliorum rationibus aures præbere voluerit, si ipse animadvertat, hanc concessionem in detrimentum Reipublicæ vergere, tunc nihil, multo minus hanc formulam obstare censeo, cur hanc legem singularem tollere, postea integrum ipsi non sit. Sed perversa hæc Doctorum opinio etiam debet infelici, quam supra jamjam dolui, juris civilis cum publico commixtionem originem. A pacto recedere, altero invito, non licet, neque verba immutare, sed hoc ipsum est, in quo Princeps civibus suis præstet, non, ut leges, subditis forsan invitis, more pactorum im-

mutare non possit, sed ut liberam derogandi legibus, specialibus non minus, quam generalibus, imo eas plane abrogandi, uti ipsi visum fuerit iustum, facultatem habeat. Alium his vocibus sensum tribui a Pontifice Maximo, testatur *c. 23. 24. de Præbendis in 6to.* Potissimum quod spectat ad interpretationem plenioram, sive latioram, quæ tamen instituenda non est contra concedentem, uti recte monet AB ANDLER in *Jurispr. publ. & priv. Lib. II. Tit. XXXII. n. 30.* quin potius ratione civium reliquorum, vel rerum, quæ comprehensæ in hoc privilegio intelligi possunt.

§. IV.

Quicquid horum sit, omnes, quas attulimus, formulas eo tendere, unusquisque facile perspiciet, ut, quam Princeps cuidam exhibet gratiam, ad aliorum quoque notitiam pertineat. Quid iuvat enim, Principis munificentiæ ornatum esse, si iure suo utentes, prohibuerint iuris singularis exercitium. Nunc tabulis munitur, quibus, quæ fuerit genuina concedentis voluntas, cognosci & probari poterit, ita, ut alii, nisi pœnas luere velint temeritatis, a turbatione omni desistant. Cuiusvis legis duas esse partes constat: a) Alteram, in qua Princeps

a) Budd. *jurispr. nat. c. II. §. II.*

ceps mentem de eo, quod fieri omittive velit, declarat, atteram, quæ sanctio pœnalis audit, in qua pœnæ comminatio adiici solet, si quis legem transgredi fuerit ausus. Negandum quidem non est, posteriorem partem explicite non semper esse appositam, ea tamen omiſſa, nec legem vitiat, nec a pœna, multo minus ab obligatione, subditos liberos pronuntiat, quin potius tacite intelligitur. b) In privilegiis vero, & in iis potissimum legibus, ubi Crimina Republicæ maxime nociva prohibentur, adhiberi solet comminatio, ita tamen, ut vel accurate determinetur pœna, vel verbis generalioribus indicetur. Ad prius genus refero, si mulctæ modus præscribatur, e. g. Bey funffzig Marcł löchigen Goldes, si diurnitas carceris indicetur, uti frequens eius mentio fieri solet in Edicto de Duellis, si fustigatio, relegatio, damnatio ad operas publicas, & ultimum quoque supplicium clare exprimantur. Variare tamen interdum debet pœna pro quantitate delicti, hanc ob causam legislatores uti solent verbis: Bey willkührlicher Straffe, nach Befinden, bey Vermeidung ernstern Eynsehens, & interdum, quæ maximi esse solet ponderis, formula adiici solet: Bey Vermeidung Unsever

b) Budd. loc. all. B. Gribn. Jur. Nat. in proleg. cap. 1.

serer Unquade. De hac in præsenri sumus actu-
ri, de poenis arbitrariis alio tempore.

§. v.

Qui legibus se accommodat, & quantum fieri potest, salutem Reipublicæ promovet, clementiam Principis sibi conciliat. a) Qui vero ad castra immorigerorum, nova & iniusta molientium, leges transgredientium, & virtuti adversas tenentium, se recipiunt, favore Principis indigni ipsius odium, atque indignationem incurrunt, & poenam facinori accommodatam expectant. Hinc otiosum, aut certe nimis prolixum videri posset institutum, de indignatione Principis agere, quum cuncta omnino animadversionum atque poenarum genera locum sibi vindicare hic appareat. Sed ita sensum tractationis nostræ capi debere volumus, ut de singulari quadam poena, quæ verbis expressis indicari solet, *Indignatio Principis*, agamus, & de effectu simus indagando solliciti, quem producit clausula: *Ben Vermeidung Unserer Unquade*, & qua ratione fontes hac poena afficiantur, ut sentiant, grave esse, indignationem Principis experiri, potissimum, quum verbis determinatis, atque claris fuerit an-

a) Nov. 30. c. 12. in F.

annunciata. Sunt vero variæ, quibus mentem suam declarare studet ratione poenæ Princeps, sed huc spectant eæ saltim, quibus, quo sanctior legis sit observatio, indignatio Principis indigitatur, formulæ. Fieri illud solet plerumque verbis: *Bei Vermeidung Unserer Ungnade, vel: Als lieb einem Jeden sey, Unser schwere Ungnade zu vermeiden, vel: Der soll in Unsere Ungnade schwehrlisch verfallen seyn.* b) Interdum, quo magis indicetur inditum hisce verbis pondus addi solet: *Das meinen Wir ernstlichen.* Nonnunquam legitur: *Bei Unsern Schuld, quibus verbis eadem, inesse videtur comminatio.* In Constitutionibus, latino sermone promulgatis, indignationis regiæ, imperialis, nostræ celsitudinis mentio fit, cuius poenam is se incursum noverit, qui auct. temerario huic mandato contraire, vel contrarium attentare præsum-

C

- b) Ante Sæculum XIV. non adeo usitata erat hæc, quæ expresse indicaret indignationem Principis formula, æquipollentes tamen sæpissime inveniuntur dictiones. Huc spectant, quæ sigilli Majestatis appositæ mentionem faciunt, nec non verba: *Sicut nostræ Majestatis gravem offensam & aculeos vindices voluerint evitare. Porro: libertatibus & bonis, quæ ab imperio tenet, privetur.*

ferit, c) quibus verbis apponi nonnunquam solet: irremissibiliter.

§. VI.

Sed, inquis, stilus hic, in curiis principum usitatus, nihil indicare solet, nisi formam mandati, & ut ita dicam, connexionem, vel potius conclusionem juvare. Legem putabis valorem habere, si sint apposita hæc verba, si omissa. In transgressores legum poenam statui a Principe, si expressam, si arbitrariam, sine sub hac formula latitantem. Non esse tribuendum censet hujus formulæ spatii fors replendi, certe non majoris auctoritatis conciliandæ causa, quippe quæ cuiusvis legi maxima debet asservari, appositæ disquisitioni studium, quum ipse Jctorum Primipilus testetur, se hujus verbi, indignationis Principis puta, effectum nullum invenire, nisi quatenus verbum sonet. *)

Sed

c) Pertinent huc plurimæ ab Imperatoribus aut Principibus in seculis præteritis emissæ constitutiones, quas hoc loco omnes adducere supervacaneum duximus. Provocamus hoc nomine ad collectiones tum juris imperii, tum Saxonici, tum aliarum regionum, ubi singulis ferme paginis hæc verba conspiciuntur.

*) Bartolum intelligo, qui ad constit. qui sint rebelles. Verbo: Indignationem. his loquendi formulis utitur.

Sed nobis videtur aut obscurus Bartolus in hoc asserto, aut sibi contrarius. Forſan per ſonans verbum indicare voluit, nil eſſe, præter verbum, re & effectu illud eſſe deſtitutum, ſicuti ſonus, qui pulſu aeris excitatus brevi evaneſcit. At tamen effectum tribuit huic voci, qui exiſtere nequeat, ſi vel nullus plane inveniatur, vel ex ſolo vocabuli ſono erui debeat. Quicquid horum ſit, nec hujus autoritate, nec plurimorum juris commentatorum, qui plane in medio uti indignam forſitan explicatione vocem, effectuque deſtitutam omni, reliquerunt, exemplo nos commovebimur, quo a conſilio deſiſtamus, quum maximum omnino ponderis inſitum eſſe his verbis per ea, quæ nunc ſequuntur, & L. B. judicium expectant, aſſeri poſſe, nulli dubitemus.

§. VII.

Indignationem Principis nos pœnam vocamus, quoniam is, qui hanc incurrit, maxima ſe ſentiet affectum pœna. Quæ quæſo patet ſubditis, ad divitias corradendas, ad honores ſuſcipiendos, ad voluptatem conſequentiam, imo ad ſummum felicitatis pene ſaſtigiũ penetrandi via? Nonne illam deprehendes in clementia Principis? Clauſa itaque hæc illi eſt via, qui Principem iratum, & indignan-

C 2

tem

tem experitur. Conspiciet alios omni felicitatum genere abundare, ipsemet se proprio facto indignum his reddidit. Nunc sibi tribuat, quod iram Principis, de cuius arbitrio salus subditorum dependet, in se provocavit, & pœnæ huic atroci omnino se subjecit. Indignationem, iram & odium differre, BVDDEVS, a) BECMANN, b) BONACINA, c) & alii docent; Sed quatenus affectus delineare, & ex mente non satis composita ortum illorum demonstrare satagunt, ipsorum opiniones expendere non vacat. In eo tamen conveniunt, ob justam quoque causam indignationem excitari posse, uti boni indignari, imo certa ratione succensere solent improbis. Vitio itaque Principi vertendum non est, quin potius laudi ducendum, si delicta subditorum abominetur, si iis indignetur, & quæ ex hac indignatione oriri solent, pœna & vindicta fontes persequatur. Non itaque indignationem consideramus, tanquam affectum, cui resistere ex imbecillitate humana rationis nequeat Princeps, sed eam definiri cupimus, quod sit pœna, *cujus comminatio in Edictis & privilegiis verbis consuetis præcedit,*

a) *Philos. præf. P. I. c. II. Sect. II. §. 73.*

b) *Consp. doctr. polit. c. VII. p. 75.*

c) *de LL. disp. III. qu. IV. punct. ult. §. 1. n. 8.*

cedit, modos puniendi gravissimos, & ex arbitrio superioris dependentes, sub se comprehendens, ac eum in finem statui solita, ut discant subditi, ejusmodi delictum & Principi maxime ingratum esse, & Reipublicæ valde nocivum. Diximus poenam, quum satis punitum credamus eum, cui Princeps clementiam, & eâ beneficia denegat, quorum usu reliqui gaudere libere valeant. Mentionem fecimus Superioris, ut comprehendamus scilicet utrumque legislatorem, divinum & humanum, & quum horum respectu leges dividantur in divinas & humanas, ac poenæ singulares ex utraque promanent, non incongruum esse putamus, si de indignatione Dei, & iis, quæ huic sunt affinia, post de indignatione Legislatoris humani sermonem instituamus.

§. VIII.

Leges naturales simul, ac divinæ positivæ contra transgressores poenis circumseptæ sunt; alias essent consilia, non jura, & obligationem vere non involverent, quum ex arbitrio illas observare, & ab istarum dispositione impune recedere possent. a) Determinatas quidem non de-

a) *aliter sentiunt* Thomaf. *Obs. Hallens.* Tom. 6. *obs.* 27. & *Poïret. æcon. dro P. III. c. 13. §. 16.* sed vide, quæ egregie adduxit Ill. *Glafey in jur. nar. & gent. L. II. c. I. §. 5. sqq.*

deprehendes poenas in legibus naturalibus; sentiet tamen ipse, qui præcepta earum transilire non erubescit, effectum delicti, sibi que indigenti auxilium videbit denegari tanquam indigno. Quis vero dubitabit, alias quoque a summo numine statui posse in transgressores legum naturalium poenas, licet non semper sint considerandæ, uti criminum effectus, quum immensæ ipsius justitiæ pariter ac sapientiæ relinquendum, quo ordine, tempore, modo, in perverfas mortalium actiones animadvertere velit. Quod attinet leges divinas positivas, ibi tum constitutas atque determinatas poenas deprehendere licet, tum etiam formulas, generaliorum puniendi modum complectentes, quæ nihil aliud, quam indignationem Dei futuram significare videntur. Quid quæso per extirpationem animæ ex gente judaica aliud intelliges, quam poenam, ex indignatione Dei orientem, qua quis privari debeat bonis ac beneficiis, quibus conspicui sunt genti, quæ Deo placet, adscripti: Nonne comminationes illæ, quæ iram divinam annunciant hominibus, in Sacro Codice plurimas jure referes ad hoc caput? Nonne documenta ibi reperies optima indignationis divinæ, quam Deo attribuimus, non ex fitione ἀνθρώπων ἀφ' ὧν composita, sed quoniam, uti

su-

supra monuimus, indignationem hanc non consideramus ut affectum, nec ut vitium imbecillæ rationi proprium, sed velut pœnam & rationem, quæ justitiæ & Dei & Principis conveniunt, & quibus uterque uti solent in puniendis criminibus, ab inferioribus commissis.

§. IX.

Sed non ipse solum annunciat indignationem summum Numen, verum homines etiam hoc in se suscipiunt negotii, ut transgressores legum humanarum, ne eam incurrant, monere solent. Sermonem nos instituimus de clericis, quorum curæ commissum, ut hominibus viam salutis monstrant, ut peccatorum gravitatem iis ante oculos ponant, ut auditores consiliis ex codice sacro sanaque ratione depromtis moneant, ne peccatis se involvant, quibus iram atque indignationem divinam certissime cervici conciliarent; Loquimur potius de iis, qui potestate legum, in terris ferendarum, gaudent & constitutionibus suis pœnam hanc non humanam solum, sed etiam divinam inferere solent. *Deum vindicem* poscunt *LL. XII. Tabb.* iis, qui *Deos caste, pie, & sine fucata mentis pietate adire*, religioni sibi non duxerint. Porro, quum juramentum sit sine dubio cultus divini species, ille, qui perjurium committit, officia,

cia, quibus Majestati divinæ est obstrictus, maxime violat, a) hanc ob causam per l. 2. C. de reb. Cred. Iurisiurandi contempta religio satis Deum ultorem habere dicitur. Si Constitutiones imperatorias perlustrare animus est, quæ Corporis Iuris Iustiniani addi solent, ALEX. COMNENI. Const. de Spons. verba fiunt, quod fontes obnoxios se reddant humanæ divinæque iræ, & Deus ipse in illos insurrecturus credatur, & Const. 7. a Dei gloria se ipsos abalienare sustineant. MANVEL COMN. Imp. Const. II. in f. si quis igitur voluerit per avaritiam, aut quampiam aliam causam & contemnere, quæ hac chrysobulla mei imperii oratione definita sunt: primum quidem Sanctæ Trinitatis splendorem, cum ad tremendum sistemus tribunal, non conspiciet: excidet autem & Christianorum parte, ut Iudas duodenario, & præter hæc execrationem sibi conciliabit primogenitorum Sanctorum, justorum, & Deiferorum patrum, qui ab ævo præmortui fuerunt Quo etiam spectare videtur l. 42. §. II. C. d. Episc. & Cler. primum quidem ex Domini Dei iudicio periculum & c. sustinere. l. 47. §. 1. eod. & ipsos iudicium Dei & futuram condemnationem metuentes - - & in hac vita & in futura a Deo inmissam pœnam. l. 46.

a) Gribn. Iurispr. nar. L. I. c. VII. §. 8 & 10.

49. §. 8. eodem in omnibus ejusmodi casibus cælestes iracundias expectent. l. 33. §. fin. de Episc. audient tam magni Dei metum, quam &c. l. ult. §. fin. eod. ex cælo & legibus nostris pœnas imminere volumus. Nec minor erat, quæ IVSTINIANNVM occuparat, religio in Nov. 77. c. 1. §. 1. 2. verbis: primum quidem indignos semetipsos faciunt Dei misericordia, posthæc autem &c. & paulo post: primum quidem obligatus erit Dei judicio, posthæc &c. & Nov. 141. c. 1. quæ maxime idonea sit, ut bonum illum Deum in omnium perniciem ad iram provocet. Frequentior adhuc mentio horum omnium fit in Constitutionibus & bullis a Pontificibus maximis emissis, ubi indignatio non solum divina, verum etiam Petri & Pauli apostolorum delinquentibus annunciari solet. Sic CLEM. dudum. de sepulturis in fin. cælestis indignatio Principis digna pro meritis rependentis. c. III. de verb. sign. in 6to. Si quis autem hoc attentare præsumserit, indignationem omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum. Hæc ipsa comminatio in omnibus a CLEMENTE Pontifice omissis occurrit, & illa quoque usus est Imp. FRID. II. in Const. I. §. fin. indignationem Dei omnipotentis, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum se noverit incursum, & FRIDER. I. in
 D Const.

Const. de incendiar. quæ extat 5. Feud. 10. ita loquitur: Dei omnipotentis & nostræ perpetuæ indignationis sit reus. Fiat, fiat. A quo alium non est, quod dicitur l. fin. §. 7. Cod. d. hæret. & Manich. ex cælo & legibus nostris pœnas imminere volumus. b)

§. x.

Vtendum erat ejusmodi formulis, comminationibus, quo firmiter stabilirent Imperium Episcopi Romani, quo quam ab initio non sine contradictione summam ipsis arrogabant in sacris potestatem, religionis atque divinæ voluntatis obtentu ab imperita plebe facilius consequerentur. Novum hoc Pontificum non fuit inventum, sed forsân a primis Romanæ rei initiis repetitum. NUMAM ratum fuisse ajunt, teste LIVIO, a) *metum Deorum injiciendum esse*
po-

b) *Iure huc referri possunt verba in rhythmis de non vitando Speculo Saxonico conspicua.*

Des kan ich nicht bewahren
Alle die Unrecht fahren
Und fâlschen an diesen Buch
Den send ich diesen Fluch
Und die unrecht hierzu schreiben
Die Waselucht muß an ihnen leiden,
Als sie sich thât
Vom Eisens Gebet
Davon Naaman ward erlöst
Gdt, Heyland, und Trost,

Der rächts an ihnen also
Das es die Seele nicht werde unfroh.
Herr, räch es an den Leibe
Des Teufels handfeste bleibe
Ihre Schrift, daß er sie hab getriß,
Diewell sie unverilget ist,
Wer des Teufels ohn Ende
Will seyn, der sende
Ihm dis Urkunde
Und fahr zu der Hôllen grunde.

a) *Lib. I. c. 19.*

populo, tanquam rem ad fallendam multitudinem imperitam, illisque seculis rudem efficacissimam. Hac pietate imbuta fuisse pectora omnium, ut ipsi se homines in regis, velut unici exempli, mores formarent. An meliori duce utendum fuisse credideris Episcopis Romanis eo facilius vocantibus plurimos, imo cogentibus, quo majorem ipsis, quod circa res divinas occupatum erat studium, vel speciem certe ferebat, conciliare jamjam poterat autoritatem. Fulgure excommunicationis terreabant, ubi callidæ asselarum persuasiones rem perficere non poterant. Per traducem quasi translata in ipsos potestatem fingeant, quam Petro concessam esse a Servatore generis humani perhibebant. b)

Nunc more & instinctu non humano, sed divino, se rem gerere, neminem mortalium reperiri, quocum facultas hæc sit communicata, limina cœli occludendi, aperiendi, recludendi, & iram Dei hominibus annunciandi, quippe cujus rei ipsi habent optimam & notitiam, & potestatem. Hinc non est, cur mireris, Pontifices non solum proscriptionem, qua animadvertere solent Imperatores, in frivole delinquentes, imitasse, & contra constitutiones ipsorum

D 2 agen-

b) Uti illud constat ex multis pontificum constitutionibus, e. gr. Clem. un. de reliqu. & vener. sanct. in f. c. 4. X. de elect.

agentibus sacris interdixisse, sed etiam propter excellentiam quasi imperii ipsorum divinæ indignationis auxilium in subsidium vocasse, & contra leges Paparum agere, idem esse, ac ipsa præcepta divina violare, plebi inspirasse. Originem hic sine dubio deprehendes formulæ de indignatione Dei plurimis Pontificum, sive de rebus sacris, sive de amplianda clericorum potestate, sive de augendis ipsorum redditibus compositis constitutionibus insertæ, quo scilicet eo facilius morem gerant voluntati Pontificum, quo gravior esse soleat vindicta divina, quam ex mente Antistitum Romanorum inobedientes plenissime & certissime incurrerent. Sed vanam esse hancce comminationem, nolim existimes. Deum iratum sentire, est omnium poenarum instar, quæ & humanæ, & perpetuæ salutis amittendæ periculum ibi versetur. Hæc tamen ad Theologos spectant, a tractatione nostra aliena. Videamus, quem effectum hæc poena fortiat, non quatenus ipsam Dei indignationem involvat, cuius maxime tremendam, sed in quantum quis ex mente legislatoris se puniri sentiat. Inducit illa privationem beneficiorum Ecclesiasticorum, uti BALDVS & ALVAROTTVS perhibent, ejusmodi tamen privationem, & indignationem divinam, aut certe

com-

comminationem hujus pro Synonymis habendas esse ne credas. Nec hæc sola mens fuit Pontificibus, his formulis utentibus. Omnium omnino beneficiorum, divinorum & humanorum, ecclesiasticorum & secularium usu carere debet, qui sanctas has constitutiones transgredi non dubitaverit. Quem Deus odio persequitur, ille gratiam hominum non meretur, indignus judicatur beneficiis, potissimum Ecclesiasticis, quæ propter sanctitatem & puritatem vitæ concedi solent, & dignos, qui exemplo recto aliis prælucent, postulare videntur *C. 35. X. de Prebendis. ZIEGL. ad Lancell. L. I. T. VII. §. 9.* Indignus censetur, qui tale quid perpetratus fuerit, quod prohibitione adeo severa a Pontifice est munitum, & ab excommunicato in eo differt, quod hic potius correctionis loco, eum scilicet in finem, ut genuinam delictorum poenitentiam agat, a sanctorum communione excludatur. His itaque facilior patet via ad statum pristinum adspirandi, quam iis, qui facto suo se indignos reddiderunt divina humanaque gratia.

§. XI.

Sed non Dei solum, sed Petri & Pauli Apostolorum indignationis mentio fieri solet in Constitutionibus papalibus. Eandem esse putant,

tant, quas supra allegavimus, BALDVS & ALVAROTTVS, a) ac indignationem ipsius numinis divini, in eo scilicet consistentem, ut inducat privationem beneficiorum Ecclesiasticorum. Verum res altius repetenda venit ex dogmatibus pontificiorum. Notissimum est, Papam se gerere successorem Petri; qui illi inobediens est, etiam hunc offendere creditur. Nunc, quem in deliciis habuit, & singulari fere gratia amplexus est humana patiens servator, etiam in divino animorum concilio piorumque cœtu primas quasi illi tribuisse, eumque in amicorum numerum posuisse creditur. Qui vel amicitiam, vel favorem, vel clementiam alicujus perdit, hanc sibi reconciliare potest interdum, si per familiarem offensi rem tractandam curaverit, & hujus intercedentis auxilium sibi paraverit. Ut majorem incuterent terrorem populo, Petri hujus, & Pauli, cujus constans verbi divini professio atque inter gentes profanas propagatio indefessa præcipuum quendam locum ipsi inter martyres reliquos assignasse videntur, qui ipsi forsitan succurrere possent auctoritate sua, indignationem minitari consuecunt

Pon-

a) in c. 1. §. 2. item qui vers. item si delator. & gloss. quæ fuer. prim. caus. benef. amit.

Pontifices. Horum exemplum prosequendum duxerunt etiam Imperatorum nonnulli, qui forsân aut nimia erga religionem vel clericos potius devotione, aut vera quoque pietate ducti, id sibi sumserunt, potissimum, ubi clericorum beneficia defenderent, & abusum potestatis ipsorum confirmarent, ut cœlestes poenas typo indignationis comprehensas in constitutionibus annunciarent, cui instituto suo respectu eundem nos tribuere audemus effectum, quem minis pontificum supra adscriptimus.

§. XII.

Allegavimus jamjam supra, nos de indignatione non verba facere, quatenus affectus loco reputanda est, qui in unoquoque excitari potest, si res ex voluntate ipsius non geratur, sed respectum haberi ad poenam. Quum vero nemo nisi Princeps poenas statuere valeat, tunc hic puniendi modus, indignationem puta, superiori, qui leges ferendi potestate gaudet inter cives, competens, studium nostrum in præsentia exercet. Indignationem suam declarare vel comminari potius Princeps solet in plurimis, quæ jussu & autoritate ipsius promulgantur, edictis & privilegiis. Notissima est, & sæpius adducta formula: *Bei Vermeidung Unserer Un-*
gnaz

gnade, vel latinis: *sub pœna indignationis*, aut: indignationem nostram se noverit incursum, nostræ indignationis sit reus, & quæ sunt aliæ, expresse indignationis mentionem facientes eiusmodi formulæ. Conspiciuntur etiam interdum in patrio sermone æquipollentes hoc in capite & sibi invicem similes dictiones. Frequentior est: Bey Vermeidung Unserer Unnade, aliæ: Daß er Unser Mißfallen scheinlich empfinden soll, daß Unser Ernst im Werke gespühret und befunden werden soll, daß männiglich Unsern Mißfall zu vermercken haben soll &c. bey Vermeidung Unseres Zorns und Unnade &c. gegen denselbigen &c. Unser ungnädigst Mißfallen. Unsere Unnade satrsam zu verführen, und andere ein Exempel &c. Quo referri debent jure modi omnes loquendi, quibus Princeps se punire non solum, sed acriter, scilicet uti indignatio animi illud suggeret, punire velle transgressores legis minatur.

§. XIII.

Sed quum variæ Principum conditiones deprehendantur & eodem modo, eadem qualitate personas subditorum, eorumque res tractare singulis non detur; probe observanda est cujusque Principis facultas, & regiminis, quod exercet, indoles. In pœnis statuendis, legibus
con-

condendis, præmiis concedendis, non semper solum principis arbitrium sequendum est, sed accedere debet eorum, quibus in limitibus arctioribus continendi ejus potestatem data est facultas, confirmatio. Non quæ in Principe, legem ferente, requiruntur, hic enucleabimus; sed scopi nostri adnotari sufficiet, Principem illos quoque in medium vocare debere, sine quorum adminiculo exercitium juris Majestatici ipsi non detur. Imperatoris in Germania exemplum est potissimum, quod huic observationi annectendæ occasionem præbuit. Reperiri solet in Edictis & Privilegiis, quæ ab huius Principis voluntate originem ducunt, formula, si qua apposita, conspiciatur: *So lieb als ihm ist Unsere und des Reichs schwere Unanade zu vermeiden.* Utuntur quoque hac formula *Vicarii*, quibus plenissime omnia negotia expedire datum est, nisi quæ ex mente Aureæ Bullæ Imperatori solum sunt reservata. Conspicitur hoc in juramentis Vasallorum, qui feuda Imperii tenent, ubi & Imperatori, & Imperio, vasallagium præstant, & utrisque fidelitatis exhibendæ juramento fidem faciunt. Non tamen omnia, quæ ab ipso Imperatore emanant, hac formula deprehendes munita, sed distingvendum est, utrum autoritate Imperatoria, an potestate, qua ipse Prin-

E

ceps

ceps in terris hæreditariis gaudet, constitutiones promulgentur. Hoc casu suam, non Imperii indignationem comminari solet, uti conspicuum hoc est potissimum in privilegiis, quæ Vasallis Lusatis ab Imperatoribus, tanquam Regibus Bohemiæ, concessa esse novimus. a)

§. XIV.

Utuntur hac formula Principes, ut declarent, sibi quam maxime placere, & Reipublicæ expedire, quo constitutioni mos geratur. Indicant hoc generali omnes ferme pœnas, & coercendi modos complectente verbo. Quid enim in terris amplius speres, si principis indignationem sentias. Alia si commiseris delicta, tecum forsitan, quum pœnas facto tuo conformes dederis, in gratiam relinquit Princeps, & delicto tuo licet iratus, rationem meritorum alio tempore habebit, & clementiæ suæ in nihilominus statuet documenta. Sed ubi Principis indignationem specialiter, & expressè allegatam noveris, obediens tamen mandato esse detrectaveris, maximis de pœnis nunc subijci cognosces. Consistit itaque indignatio Principis in tribus capitibus, ut involvat privationem dignitatum & beneficiorum, ut efficiat exclusio-

a) Quæ conspiciuntur in cod. Aug. parte. 3. & in Lusatia diplom. a Dno. ab Redern a. 1724. edita.

clusionem ab iis, ad quæ postea adspirare poterat legistransgressor muneribus, ut pœnam arbitrariam, in voluntate Principis sitam, sub se complectatur.

§. xv.

Nimis generales sunt ii, qui Principis indignationem in eo consistere perhibent, ut gratiosum se exhibere nolit. a) Nihil explicant, & idem fere dicunt. Sed investigandus est, ex quo specialiores derivari effectus possunt, recessus. Privatur quis beneficiis, id quod patet tum argumento eorum, quæ de privatione beneficiorum Ecclesiasticorum intuitu indignationis divinæ diximus, tum, quia beneficia secundum eorum naturam dignis sunt conferenda. Sermo nobis hic est, non de omnibus dignitatibus, muneribus, honoribus, fortunis, quibus gaudet subditus, sed loquimur de iis, quæ in ipsum ex arbitrio Principis sunt collatæ. Quæ aliunde ad ipsum pervenerunt; quæ ab ipso Principe quoque, titulo oneroso & per contractum adquisivit, ea in hunc censum venire debere non putamus. Beneficia, & omnia, quæ ex arbitrio Principis de-

E 2

pen-

- a) Bartolum sequuti sunt alii, uti Zilett. Consil. crim. T. I. cons. 102. n. 5. qui pœnam indignationis pœnam aut effectum ei tribuendum negant, quocum conveniunt Farinac. Lib. I. quest. crim. qu. 19. n. 32. Alex. l. I. cons. 103. n. 14.

pendent, quo jure referes dignitates, & honores in eos collocari solent, qui Principi placent, jussibus obtemperant, ac ejus clementia digni reperiantur. Qui vero ejus mandata negligit, qui iram ipsius, comminatione indicatam negligit, eam non asservabit qualitatem, qua Principis gratiam ulterius experiri valeat. Exuendus hic est, quibus ornatus erat, muneribus, digniores eligendi, quibus ablata hæc meliori jure conferantur, sentiat indignationem Principis, non verbis otiosis appositam, sed effectum, vere producentem, in eo scilicet consistentem, ut is, homo tanquam ingratus, qui se indignum reddidit ulterioribus a Principe proficiscentibus beneficiis, qui præcepta legis transilire, ex hoc facto iram Principis in caput suum vocare non dubitavit, omnibus, quibus jamjam præditus est a munificentia Principis, muneribus, destituatur.

b) Nec obstat, quo minus idem dicamus de privatione feudi, si Vasallus indignationem Domini incurrat. Persona Vasalli Domino debet esse accepta. Hanc ob causam leges *Jus πολιμήτειος*, illi adscribunt, ut videat scilicet, an novus Vasallus ipsi placeat. Nunc ea est vasallorum & feudorum indoles, ut Dominus ubique, si causæ sint feudales, jurisdictionem exerceat, imo leges præ-

b) *Wesemb. Conf. VI. n. 133. 137. Fritzscheb. Conf. XXXVI. Tom. II. n. 210.*

præscribat. Leges non possunt esse sine effectu. Quamobrem leges ferendi potestare qui gaudet, etiam pœnas & determinare, & exequi potest. Summum hoc in capite videtur esse genus pœnæ, si Dominus indigne aliquid ferat, si declaret, vehementer sibi displicere eum, qui hoc perpetraverit. Nunc eo ipso feudo indignus judicabitur, qui domini favorem, & juste quidem, perdit. Hanc ob causam, licet privationis feudi facta non fuerit mentio, tamen quia generalis hæc esse solet pœna a Domino exerceri solita, tum quia per verba æquipollentia, uti hoc in casu demonstravimus, idem involvitur. nulli dubitamus, quin Dominus crimen seu feloniam, sub ipsius indignatione prohibitam, privatione feudi vindicare queat. c)

§. XVI.

Sed privabitur non solum dignitatibus atque muneribus, quæ ex munificentia Principis ad ipsum pervenerunt, sed ab iis quoque, ad quæ postea adspirare posset, arcetur is, qui indignationem Principis experitur. In tanta enim hominum turba, quis dignus sit ad munus quoddam obeundum, quis dignior altero, æstimare penes nullum est, nisi Principem. Qui vero illum censebit dignum Princeps, qui gratia ipsius excidit, & cui propria facta viam ad honorem felicitatemque occludunt. Habendus nunc est, ut ita dicam, pro civiliter mortuo, de cuius meritis officiisque in republica spes est extincta, capiendi utilitatem eligitur is, qui omnium dignissimum se exhibuit Principi, & cuius meritis clementiam reservavit. In hoc tamen arbitrio Principis res est committenda, an ejusmodi homini velit gratiam facere. Tunc remissa videtur ea, quam sibi conciliavit indignatio Principis in eo, ubi Princeps animum suum declaravit, & illa tunc effectum non fortietur, quem semper & jure quidem, obtinebit, nisi de mutata Principis Voluntate constet.

§. XVII.

Tertius, quem tribuere indignationi, de qua verba facimus, nulli dubitamus, in eo consistit effectus, ut Princeps pœna arbitraria, & gravi omnino, licet non fuerit expresse modus illius indicatus, possit animadvertere in delinquentem. Sunt

E 3

qui-

c) *Consentiunt mecum Giurba cons. XXXII. n. 3. Caballus resol. crim. cent. 1. cas XXX. n. 6. Stam. de serv. pers. Lib. III. c. 36. n. 25.*

quidem pœnæ omnes in Principis arbitrio posita, ille modum præscribit vel pro gravitate delicti, vel ut alii capiant legis neglectæ exemplum. Hanc ob causam vel nulla plane solet adjici pœna aut comminatio legi, vel modus determinatur vel generaliora conspiciuntur verba: *Wey willkührlicher Straffe, nach Befinden.* In omnibus hisce casibus non crediderim adeo arcte constringi Principis arbitrium, uti officium Judicis. Sufficit si delictum, legibus notatum fuerit commissum. Nunc Principis est, pœna transgredientem afficere. Potest esse dura, licet non iniqua pœna. Nec propter levitatem pœnæ audeas delictum, sed semper observes præcepta legum, quoniam sancte sibi ubique aservanda est Principis voluntas. Ipse si frivole peccantem animum conspexerit, si frequentia delictorum graviolem Principis animadversionem expectaverit, potest vel legibus statuta majorem vel novam, licet alii mitiori sunt affecti, pœnam irrogare, hocque modo privilegium, quod vocant odiosum, exhibere. Effectus, inquit exinde conspicuus non fiet, quem producat indignationis pœna, quum in omnibus ex arbitrio gaudeat Princeps statuendi pœnas facultate criminibus. Sed otiosam effectuque destitutam non esse ejusmodi pœnæ comminationem, optime patet ex eo, quia hæc pœna ab aliis probe solet discerni in plurimis Constitutionibus ac privilegiis. Sic leguntur in Constit. qui sint rebelles in f. indignationem nostram & pœnam mille librarum &c. alibi: *Als lieb einem sey un sere schwere Ungnade, und dazu eine hohe nohmliche Straffe zu vermeiden, item: Bey Vermeidung des darinnen befindlichen Entgelts des, auch unserer sonderbahren Straffe und Ungnade, das meynen wir ernstlich.* Nec non: *Unser erstes Mißfallen und Peibes Straffe.* Præter itaque pœnas constitutas & expressas alia quoque debet in delicta committentes statui. Indicatur hæc in comminatione indignationis. Separari hæc debet. Nunc Princeps modis quibuscunque uti non solum potest, verum delinquens etiam ex verbis adjectis id bene antea cognitum perspectumque habere potest. Quasi omnem Principis iram, omnesque quas potest ille pœnas exercere, in se provocare videtur, qui ausu temerario ejusmodi legi obviam ire tentaverit. Nobis videtur hæc pœna illud continere, quo ad omnes pœnarum modos possit pervenire Princeps, & hac ratione complexæ sunt sub illa pœnæ arbitrariæ, quas

U. S. G. 111. 11

quas tamen graviores nunc expectes, si comminatione hac neglecta, legem transilire non dubitaveris. Et in hoc litum videtur discrimen inter formulam: *Hey willkührlicher Straffe, & bey Vermeidung unserer Ungnade.* In priori casu de pœnis, quæ communiter locum inveniunt post delicta commissa, verba videntur facta, & quæ pro qualitate, criminis admissi, pro viribus facultatum, quas possidet delinquens, interdum pro ratione damni exinde emergentis, aut pro malitia mentis singulari modo temperatur, modo exasperatur, raro autem ad maximas pœnas pervenitur. Hic autem, ubi indignationem Principis incurris, illam senties, non pœna forsitan pecuniaria leviori, aut huic simili, sed gravissimis pœnarum generibus, quarum duritiam iure accusare non poteris, te subjectum deprehendes. Nec hoc prætereundum esse censemus loco differentia inter utramque formulam annotandum, iudicem, si pœnæ arbitrarie locus relinquatur, latius extendendi officium habere potestatem, & interdum, re ad Principem non delata, pœnam imponere posse peccanti. Ubi vero indignationis Principis mentio fuerit facta, iudicis potestate statim arctiores videntur limites positi, siquidem rem nunc perferendam curet ad Principem, qui, in quo consistere & exerere se debeat indignatio ipsius, optime statuet.

§. XVIII.

Sed an Principem iure pervenire posse credideris, ad pœnas atrociores, puta bannum, confiscationem bonorum, imo ad ultimum supplicium, si verbis tantum generalioribus *hey vermeidung unserer Ungnade* utatur. Si de pœnis arbitrariis sermonem instituamus, variae DD. opiniones modo affirmantium, modo negantium partes firmant. Plurimi tamen Principi, & recte quidem, hanc potestatem vindicant. Nunc quum sine dubio severiorem puniendi voluntatem Principis indicent verba, quæ de eius indignatione loquuntur quam, quæ tamen arbitrarium pœnam involvunt, nihil obstat, quominus hic quoque quamcunque pœnam statuendi arbitrio Principis relinquamus.

§. XIX.

Supra habuimus rationem duplicis, qua Imperator pollet, personæ, tum intuitu regionum, quæ iure hereditario ad ipsum spectant, tum quoad univèrsum imperium Germanicum

n'cum. Hoc exinde cognosci ostendimus, quum inferi so-
leat interdum constitutionibus ab ipso, qua Imperatore, emis-
sis formula: bey unserer und des Heil. Römischen Reichs Ungnade.
Mentio scilicet fit hac ratione eorum, qui cujusdam in impe-
rio potestatis participes sunt, & sub imperii de nominatione
intelliguntur, ordinum imperii. Non itaque Imperatoris so-
lum clementia amittenda periculum subit is, qui divinas
iplius constitutiones neglexerit, verum ordinum imperii jure
majestatis in terris, quibus praesunt, polloquentium indignatio-
nem sibi conciliat, ita, ut nunc ad gravissimas poenas proce-
di queat, quae concurrentibus statuum imperii suffragio expe-
diri possunt, & per universam imperium indignus judicetur
beneficiis & juribus, quae aliis tribui solent ab iis, qui majesta-
tem ibi exercent.

S. XX.

Quis ergo hae verba putarit superflua, gravissimis Consti-
tutionibus atque privilegiis extantioribus inserta, & volunta-
tem superioris abunde testantia. Negare quidem non au-
demus, interdum ultra poenam determinatam aut modicam non
cadere in contravenientem mandata indignationis exemplum,
sed quae singulari Principis clementiae adscribi debent, asser-
tum nostrum non tollunt. Instituti nostri ratio, &, quos huic
operi posuimus, limites, ulteriora non permittunt. Tu L. B.
his paginis nobisque fave, & commentationem de poenis arbi-
tariis propediem expecta.

COROLLARIA.

- I. Trucidare eos, qui arbitrio victoris se commiserunt, die sich auf
discretion, auf Gnade und Ungnade ergeben, honestum
non est, non tamen iniustum.
- II. Falsum est: interpretationem privilegiorum contra principem
latissime institui debere.
- III. Male dicitur privilegium lex singularis eo fine, ut quosdam tan-
tum obliget, quum potius universalis debeat appellari.
- IV. Comminatio indignationis a privato facta non habet effectum
legis, sed conditionis sive modi.

ULB Halle
003 850 080

3

Sb.

Gr. 15. num. 50.

1741, 15.

Q. D. B. V.

DE

POENA INDIGNATIONIS
EIVSQVE EFFECTV

PRAESIDE

ERNESTO HENRICO MYLIO D.

IN ACADEMIA LIPSIENSI

A. D. V. MAJI A. C. MDCCXLI.

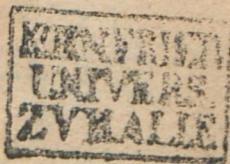
H. L. Q. C.

PVBLICE DISPVTABIT

IOANNES AVGVSTVS SCHEDLICH

IVR. VTR. STVD.

LITTERIS ZVNKELII

A. Ch. Ranze.